

Proposició de llei sobre concòrdia de la Comunitat Valenciana, presentada pels grups parlamentaris Popular i Vox Cortes Valencianas (RE número 14.832). Procediment d'urgència. [AM 531/XI – 26.03.2024]**MESA DE LES CORTS VALENCIANES**

La Mesa de Les Corts Valencianes, en la reunió de 26 de març de 2024, ha tingut coneixement de la Proposició de llei sobre concòrdia de la Comunitat Valenciana, presentada pels grups parlamentaris Popular i Vox Cortes Valencianas (RE número 14.832), com també de la sol·licitud de tramitació pel procediment d'urgència que formulen els grups parlamentaris autors de la iniciativa.

Amb relació a aquesta proposició de llei, la Mesa ha acordat:

Primer. Admetre a tràmit la Proposició de llei sobre concòrdia de la Comunitat Valenciana, presentada pels grups parlamentaris Popular i Vox Cortes Valencianas (RE número 14.832)

Segon. Tramitar la iniciativa pel procediment d'urgència, amb el coneixement de la Junta de Síndics, a l'empara del que hi ha previst en l'article 93.1 del Reglament de Les Corts Valencianes. Tots els terminis de tramitació, per tant, tindran una durada de la meitat dels establits amb caràcter ordinari, segons el que hi ha disposat en l'article 94 del reglament.

D'acord amb el que disposen els articles 96.1 i 129.2 del reglament, s'ordena la publicació de la iniciativa en el *Butlletí Oficial de Les Corts Valencianes* i la comunicació al Consell.

Palau de Les Corts Valencianes
26 de març de 2024

Llanos Massó Linares
President

Víctor Soler Beneyto
Secretari primer

A LA MESA DE LES CORTS VALENCIANES

Miguel Barrachina Ros, síndic del Grup Parlamentari Popular, i José María Llanos Pitarch, síndic del Grup Parlamentari Vox Cortes Valencianas, a l'empara del que s'estableix en els articles 128 i següents del Reglament de Les Corts, presenten la proposició de llei següent sobre concòrdia de la Comunitat Valenciana i sol·liciten que es tramite pel procediment d'urgència.

Aquesta proposició de llei es presenta acompanyada d'una exposició de motius, el text del qual ha d'utilitzar-se com a antecedent preceptiu per a poder pronunciar-s'hi, de conformitat amb l'article 128 del Reglament de Les Corts.

PROPOSICIÓ DE LLEI DE CONCÒRDIA DE LA COMUNITAT VALENCIANA

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

Aquesta proposició de llei s'erigeix com un testimoniatge de compromís per a honrar i protegir la història d'Espanya des de l'any 1931 fins a l'actualitat, un període que ha sigut testimoni de profundes transformacions polítiques, socials i culturals que han marcat l'esdevenir i la identitat del nostre poble.

Durant aquests ja quasi cent anys, Espanya ha viscut profundes crisis, però sobretot una convulsa Segona República, una Guerra Civil, una dictadura i l'assot del terrorisme etarra i islàmic.

Davant catàstrofes de tals magnituds, les conseqüències humanes, materials i emocionals de les quals han marcat la nostra societat, només una actitud decidida i generosa en pro de la reconciliació pot ajudar a estroncar ferides i a restaurar l'equilibri perdut.

La Guerra Civil va portar fins al paroxisme les dinàmiques d'enfrontament d'anys anteriors. Per tot Espanya es van estendre els assassinats massius, les represàlies socioeconòmiques, les conculcacions de drets fonamentals i els desplaçaments forçosos de població.

Els danys del conflicte no sols van ser humans, sinó també materials. Nombrosos pobles i ciutats van ser devastats. L'economia del país es va contraure dràsticament i va caldre esperar unes quantes dècades fins a recuperar els nivells de prosperitat assolits els anys trenta. Esglésies, museus, edificis civils, universitats o arxius històrics van ser destruïts o saquejats.

Un passat tan complex i ple d'arestes requereix aproximacions plurals, desapassionades i generoses. Mai hi ha hagut un relat consensuat sobre la Segona República, la Guerra Civil i el franquisme. Ni entre els historiadors, que encara sostenen acarnissats debats teòrics, metodològics i interpretatius sobre els principals processos socials i polítics de l'època, ni entre els ciutadans, cadascun amb el seu particular i inexpugnable patrimoni de records i relats heretats de pares, avis i besavis.

La Guerra Civil ens ha d'ensenyar que no importa el bàndol, ni l'origen, ni les creences, el sofriment i la mort va ser la mateixa per a tots. Les víctimes van ser i són víctimes amb independència del lloc on caigueren, i és obligació dels poders públics que sobre el respecte a la dignitat humana i sobre la base de la promoció de la convivència i de la valoració de l'estat constitucional que gaudim i excoient la confrontació partidista, ens recorde amb una visió objectiva quins van ser els nostres errors per a no tornar a repetir-los mai.

Les noves generacions, que no van viure, ni tan sols remotament, cap dels esdeveniments de l'enfrontament que es va produir entre germans, ni dels seus antecedents o derivats, han rebut moltes vegades una visió esbiaixada d'aquest conflicte l'única finalitat de la qual és alimentar una divisió partidista en la societat.

Una societat democràtica i plural ha de fer un esforç per reconèixer la complexitat i la duresa del seu passat traumàtic, amb l'ànim de comprendre les raons que van guiar els espanyols de llavors a actuar com van actuar, en els seus propis termes, segons el seu horitzó d'experiències i expectatives, i no d'acord amb conceptes o interessos de la política actual, que res tenen a veure amb el que van viure o van pensar els espanyols de fa quasi cent anys.

Enfront de les ingerències, les coaccions i les restriccions de drets de la legislació memorialista, cal recordar que el principal deure de l'Estat quant al passat ha de partir de l'empara de les llibertats i de preservar la reconciliació heretada.

L'actual Llei 52/2007, de 26 de desembre, per la qual es reconeixen i amplien drets i s'estableixen mesures en favor dels qui van patir persecució o violència durant la Guerra Civil i la dictadura, coneguda com a llei de memòria històrica, i la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana, no persegueixen els valors de llibertat, respecte i tolerància que van impulsar la transició, en decretar la intromissió de l'Estat en l'esfera de la consciència dels espanyols, modelar la

seua memòria individual, impedir la llibertat d'opinió, limitar la llibertat de càtedra i penalitzar el treball dels historiadors si aquest no s'ajusta a la interpretació sectària i interessada dels esdeveniments històrics que fan determinats partits polítics.

Precisament, el pluralisme polític consagrat en l'article 1 de la Constitució espanyola de 1978 se sustenta en la llibertat d'expressar-se d'acord amb una específica posició política o opinió, un concepte inherent a la democràcia. Un sistema democràtic ha d'oferir les condicions per a expressar i defensar diferents i antagòniques línies de pensament.

La derogació de la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana, i tota la seua normativa de desenvolupament, el que desitja és fugir d'aquestes males pràctiques, per a fomentar la concòrdia, eludir qualsevol bandositat per part de l'administració de la Comunitat Valenciana i apartar-se del camí de divisió i ressentiment que alguns polítics han cultivat aquests últims anys.

Però a més aprofitarem aquesta proposició de llei per a reconèixer totes les víctimes de la violència política i social que ha viscut el nostre país, també les del terrorisme que durant la dictadura i després que els espanyols decidírem donar-nos una constitució, i amb aquesta un règim democràtic, han causat en aquest país quasi 950 assassinats, 2.700 ferits i 90 segrestats. D'aquests, quasi 400 assassinats continuen encara sense resoldre's, ferides en les víctimes que no sanaran fins que siguen resolts.

Aquesta proposició de llei atorga a l'administració instruments legals per a actuar en aquests casos sense resoldre en terres valencianes, unifica la gestió de la seua protecció i reconeix el dret a protegir aquells llocs que van ser objecte de les massacres i el dolor de les víctimes perquè ningú puga oblidar el seu testimoni. Tampoc no elimina ni un sol dels drets que estan reconeguts per la Llei 1/2004, de 24 de maig, d'ajuda a les víctimes de terrorisme, que continua vigent.

Així mateix, com a part de la desitjada concòrdia, s'ha de satisfer la justa demanda de la localització de les víctimes de la violència social, política o religiosa durant aquella època, amb independència del seu credo o la seua militància. Aquesta labor ha d'estar guiada per una direcció eminentment tècnica, que garantisca al mateix temps el degut respecte per la dignitat de les víctimes i les seues restes i l'autonomia de la voluntat de les seues famílies; sense reobrir les qüestions de la legitimitat dels règims, que formen tots, sense excepció, part de la nostra història pàtria.

Aquesta proposició de llei s'empara d'una banda en les competències atribuïdes per la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de memòria democràtica, al seu torn, fonamentada en la Constitució espanyola de 1978, que va traduir jurídicament la voluntat de retrobament de la ciutadania espanyola i va articular un estat social i democràtic de dret amb vocació integradora, en establir que els drets i els deures fonamentals vinculen tots els poders públics. D'altra banda, en la Directiva 2012/29/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 25 d'octubre de 2012, per la qual s'estableixen normes mínimes sobre els drets, el suport i la protecció de les víctimes de delictes, i per la qual se substitueix la Decisió marc 2001/220/JAI, del Consell, i en els principis ètics continguts en la Declaració universal dels drets humans i al deure de protecció i respecte que imposa l'article 8 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana.

D'altra banda, també cal citar el marc competencial contingut en l'article 49.1.1.r, 4.t, 5.è, 6.è i 7.è de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, com també el Reial decret 278/1980, de 25 de gener, sobre transferència de competències de l'Administració de l'Estat al Consell del País Valencià en matèria d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses, cultura i sanitat, i el Reial decret 2.103/1984, de 10 d'octubre, sobre valoració definitiva, ampliació de mitjans adscrits als serveis traspassats i adaptació dels transferits en fase preautonòmica a la Comunitat Valenciana en matèria de sanitat.

TÍTOL ÚNIC

Article 1

Objecte i àmbit d'aplicació

1. La Comunitat Valenciana reconeix totes les víctimes de la violència social, política, del terrorisme o la persecució ideològica i religiosa esdevingudes al territori de la Comunitat Valenciana durant el període històric comprès entre 1931 i els nostres dies.
 2. Les disposicions contingudes en aquesta llei són aplicables al territori de la Comunitat Valenciana per les administracions públiques en l'exercici de les seues competències.
 3. Es reconeix el mateix règim de protecció i reconeixement a les víctimes de la Segona República i del terrorisme que a les víctimes a què fa referència la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de memòria democràtica.
-

4. Es reconeix expressament les víctimes del terrorisme com a víctimes de violència social i política efectuada per grups terroristes. El seu règim de protecció es regeix pel que es disposa en aquesta llei i en la Llei 1/2004, de 24 de maig, d'ajuda a les víctimes del terrorisme.

Article 2

Drets de les víctimes i els seus familiars

Es reconeixen i protegeixen els drets a les víctimes que reconeix aquesta llei en l'article primer a:

1. Les activitats d'indagació, localització, exhumació i identificació de les persones desaparegudes.
2. La reparació i la preservació de la seua memòria, evitant qualsevol intent de revengisme o manipulació de la nostra història que encoratge l'enfrontament entre espanyols.
3. L'accés als documents en poder de les administracions públiques valencianes per a la investigació dels esdeveniments que van envoltar els actes de violència descrits.
4. La investigació dels fets delictius perseguibles realitzats contra les víctimes del terrorisme que no hagueren sigut resolts. Es pot autoritzar l'Advocacia General de la Generalitat Valenciana la iniciació de processos o la personació en els ja existents, de conformitat amb la Llei 10/2005, de 9 de desembre, d'assistència jurídica a la Generalitat, per a l'exercici de les corresponents accions processals davant els òrgans jurisdiccionals, per l'existència d'indis de comissió de delictes en aquesta matèria.

Article 3

Unitat Valenciana de la Concòrdia

1. La Generalitat Valenciana ha de cooperar en el compliment de les obligacions establides en l'article segon i en la Llei 1/2004, de 24 de maig, d'ajuda a les víctimes del terrorisme, a través de la Unitat Valenciana de la Concòrdia.
2. La unitat es configura com un departament de la Generalitat adscrit a la conselleria competent en matèria de transparència que gaudeix d'autonomia funcional.
3. El director de la unitat té rang de subdirector i ha de ser escollit entre professors universitaris experts en algun dels àmbits següents: dret penal, història, dret constitucional, història del dret, filosofia, ciències polítiques o sociologia.
4. Correspon a la persona titular de la conselleria competent en matèria de transparència fixar la política en aquesta matèria i l'establiment de les directrius d'actuació de la unitat, ateses les directrius traçades pel Consell en el Pla estratègic de concòrdia democràtica i en els programes anuals d'actuació.
5. S'ha de realitzar un desenvolupament reglamentari de les obligacions reconegudes en l'article segon.

Article 4

Llocs i documents de la concòrdia

1. Tenen consideració de llocs de la concòrdia de la Comunitat Valenciana aquells espais, immobles o paratges que s'hi troben i revelen interès per a la comunitat autònoma, per haver-s'hi desenvolupat fets de singular rellevància per la significació històrica, simbòlica o per la repercussió en la memòria col·lectiva dels fets conduents i concurrents a les situacions que van portar a adquirir la condició de víctima d'acord amb el que hi ha disposat en l'article primer d'aquesta llei. Aquests béns han de tenir protecció patrimonial sobre la base de la importància i la rellevància que presenten. El planejament urbanístic ha d'adaptar-se al règim que derive d'aquesta protecció.
2. Els poders públics han d'adoptar les mesures necessàries per a la protecció, la integritat, la descripció, la identificació i la difusió dels documents relacionats amb les situacions conduents i concurrents a les situacions que van portar a adquirir la condició de víctima d'acord amb el que hi ha disposat en l'article primer d'aquesta llei, en particular en els casos de major deterioració o risc de degradació, i protegir-los especialment contra la sostracció, la destrucció o l'ocultació.

Es reconeix així mateix el dret d'accés als mateixos efectes d'investigació acadèmica, principalment als historiadors.

3. El contingut d'aquest article ha de ser objecte de desenvolupament reglamentari.
-

Article 5*Catàleg de vestigis*

1. La Generalitat Valenciana assumeix l'elaboració del catàleg de vestigis en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.
2. Correspon la designació del comitè d'experts als titulars de les conselleries amb competències en protecció del patrimoni cultural i transparència per igual.

Disposició adicional primera.*Inscripció en el Registre Civil de la defunció de víctimes*

La Generalitat ha d'impulsar la inscripció de defunció de les víctimes desaparegudes, de conformitat amb el que es disposa en la disposició adicional vuitena de la Llei 20/2011, de 21 de juliol, del Registre Civil.

Disposició transitòria primera*Posada en funcionament de la Unitat Valenciana de la Concòrdia*

Fins a la posada en marxa i funcionament de la Unitat Valenciana de la Concòrdia, les diferents funcions atribuïdes en aquesta llei a la unitat esmentada les han de continuar exercint les entitats i els òrgans que les hagen exercides fins ara.

Disposició transitòria segona*Procediments en tramitació*

La tramitació dels procediments en matèria de memòria democràtica iniciats i no conclusos a l'entrada en vigor d'aquesta llei decauen de manera automàtica, a excepció dels processos d'exhumació.

Disposició derogatòria única*Derogació normativa*

1. Queda derogada la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana i tota la seua normativa de desenvolupament.
2. Queden dissoltes totes les comissions, els organismes i les institucions de caràcter públic autonòmic que s'hagueren creat a conseqüència de la llei esmentada.
3. Queden derogades totes aquelles disposicions d'igual o inferior rang el contingut de les quals s'opose al que es disposa en aquesta llei.

Disposició final única*Entrada en vigor*

Aquesta llei entra en vigor als vint dies hàbils següents de la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

Palau dels Borja, 21 de març de 2024

Miguel Barrachina Ros
Síndic del Grup Parlamentari Popular

José María Llanos Pitarch
Síndic del Grup Parlamentari Vox Cortes Valencianas